

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Holyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 8 kr, minden következőnél 6 kr. Bélyegűj külön 80 kr. Nyiltér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDATARSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

A közigazgatási reform és a közegészség.

Budapest, szeptember 18.

Minden párt politikusi kivétel nélkül egyetértenek abban, hogy az állami gondoskodást még több erélylyel és kiterjedtebb mértékben kell alkalmazni a közegészség minden terén. Hogy ennek fölismerése a lakosság minden rétegében és a magyar parlament minden pártjánál általános lett, ahhoz jelentékeny mérvben hozzájárult az imént befejezett közegészségi és demografiai kongresszus. Amde teljesíthető-e az állami közigazgatás általános reformja nélkül a tudomány és a közvélemény eme követelése Magyarországon? Erre az égető kérdésre, mely most inkább napirenden van, mint bármikor volt, csak érthető és hangos nemmel felelhetünk.

Most arról lesz majd szó, hogy a közigazgatási reform ellenségei közül ki akarja politikai lelkiismeretét azzal terhelni, hogy ellenzi e reformot?

Azt a követelést, hogy a lakás és az iskola higiéniája ne csak a városokban, hanem a falusi lakosság számára is javíttassék, többé nem lehet visszautasítani. A visszautasítás által legtöbbet ártának éppen a nép, különösen a szegényebb néposztályok életérdekeinek. A közigazgatási reformja nélkül azonban lehetetlen teljesíteni a magyar közvéleménynek ezt az egyhangú követelését.

Ennek dacára tekintélyes ellenzéki pártvezérek már ma kijelentik, hogy nem fogják megszavazni a közigazgatás reformját. Miért e megtagadás? Az ellenzék a közegészségi reform érdekében és

javára minden teljesítményt az államtól követel; de az egyedüli eszközt a szakszerű, tapasztalt és megbízható állami gondoskodás megvalósításához a közegészségi rendszabályok javára, melyek a nép számára lennének alkotandók, az ellenzék nem akarja megadni. Az ellenzék tehát a kormányt és a kormánypártot teszi felelőssé azért, hogy az állami gondoskodás célja a közegészség minden kérdésében, az állami egészségügyi rendőrség minden követelményeiben el legyen érve. De az eszközöket ezeknek a legmagasabb erkölcsi és anyagi állami kötelességeknek teljesítéséhez nem akarja megszavazni.

E pontban Magyarországon is föl kell világosítani a közvéleményt az ellenzék erkölcsi felelőssége felől. Ez a fölvilágosítás az ellenzéki választókat is arra fogja bírni, hogy világosan és határozottan állást foglaljanak a közigazgatási reform mellett, vagy ellen; a kulturális haladás és az ezzel járó gazdasági előretörés mellett, vagy ellen.

Különösen az ugynevezett nemzeti párt vezettette magát vezére, Apponyi Albert gróf által a reform elvi ellenzésének terméketlen útjára. Apponyi a közigazgatási reform kérdésében ismétli a negáció sajnálatos frakciós taktikáját. Nem akarja a reformot megszavazni, holott korábbi beszédeiből kifolyólag ő maga is szükségesnek tartja ezt a reformot. Epp úgy, mint az egyházpolitikai reformoknál abban a pillanatban megváltoztatta a véleményét, mikor végre elérkezett az ideje eme reformok megvalósításának.

A közigazgatási reformnak nemcsak az ideje van itt, hanem a magyar állami

pénzügyek javulása végre megengedi, hogy ennek a nélkülözhetetlen reformnak a költségeit is megfizethessük.

Mindezek dacára Apponyi gróf a parlamentben határozottan ellenezni fogja ezt a leghasznosabbat minden reform között. Sajnos ez a magyar parlament munkájának érdekére nézve, de még sajnosabb a közigazgatási reform valóban magyar nemzeti karakterére.

Mellesleg szólva ez is egy szerencsétlenség Apponyi gróf politikai jelentőségére. Mint egyeztetési össze ugynevezett nemzeti pártjának nevét a magyar államnak szükséges nemzeti reformok ellenzésével, — ez talány ránk nézve, de végre az ellenzéki választók előtt is megfoghatatlan lesz. A reformeszmék deklamációjának rendszerét Apponyi gróf egyesíti a reformok létesítésének legmakacsabb ellenzésével. Az ellenzéki választók végre nem fognak több hitelt adni ezeknek a deklamációknak, melyek kölcsönösen meghazudtolják egymást. Azt azonban senki sem állíthatja, hogy ez a belső ellenmondás az Apponyi frakció párttaktikájában a politikai egészség és józanság törvényeivel összhangba hozható.

BELFÖLD.

Az egyházpolitikai javaslatok.

A felsőbaranyai ev. ref. egyház tegnapi közgyűlésén Szilágyi Derső is megjelent. Beszélgetés közben elmondotta, hogy az egyházpolitikára vonatkozó hátralevő törvényjavaslatokat a kormány gyors egymásutánban fogja a főrendiházzal letárgyaltatni. A kormány biztos tudatában van annak, hogy még erős köz-

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Dóra albuma.

— Csatulle Mendés. —

Férj és feleség esküvő után nászutra mennek. A perronon elbucsuva hozzátartozóiktól, betűnek a vasuti kocsiba. A gőzös fűtől és ők megindulnak. A kalauz jön a jegyekért s aztán magukra maradván, bezárják és befűgönyözik az ajtót.

Mindketten boldogok voltak. Eleinte egymással szembe ültek. A kocsi belsejében égő lámpa diszkrétül pislogott. A férj szeme égett a boldogságtól és eleinte egy pár percig gondolkozónak látszott s e közben önkénytelenül végig simította selyemszerű szakállát.

Jolán hirtelen elkiáltotta magát s felugorva az ajtó felé ment. Az őszinte rémület érzett kiáltásából. Aroczán egy sértett miss school-king-jának kifejezésével minden áron szólni, menekülni akart.

Mi baj lehetett? Mivel vonta magára a férfi ezt a megvető tekintetet s idézte elő a felindulást? Igazán különös dolog.

A férfi nem sokáig tétovázott. Atölelte az új asszonykát s aztán szerelmes szavak- és csókokkal nagy nehezen kibékítette.

A többi nem tartozik ide. Az a fő, hogy kibékültek.

Másnap reggel az éjszakai utazástól kissé eltörődve újra beszélgetni kezdtek. A férfinak eszébe jutott az a tegnapi kiáltás, amit még most sem bírt megérteni. Megkérdezte tehát, hogy mi volt oka annak a hirtelen megrémülésnek.

Az asszonyka kissé szórakozottan és egy kissé elpirulva felel:

— Oh Lucien, maga jól tudja azt!

— De nem.

— Dehogyan nem!

— Hát jól van. De tegyük fel, hogy nem tudom, mondja el hát édes lelkem.

— Akarja?

— Követelem.

— Nos tehát, a mitől úgy megrémültem...

— Mi volt az?

— Az volt, hogy maga végig simította a szakállát! — mondá az asszonyka s avval arczát kezeivel eltakarta.

A férfi természetesen most még jobban csodálkozott.

— De édes istenem, hát micsoda borzasztó dolog van abban, ha én a szakállamat megsimítom? Egyáltalán nem értem.

— Ugyan kérem, ne adja a tudatlant. Ez nem való. Maga csak hunozságból faggat engem.

— De esküszöm...

— Ne hazudjon kérem, az nagyon hitvány dolog.

Aztán a menyecske komoly arccal elkezdett beszélni, sebesen, fejével is követve a taglejtéseit, csevegett mint egy zárdánövendék, türelmetlenül magyarázva férjének.

— Oh bizony a zárdában a leányok nem olyan ostobák, mint ahogy maguk gondolják. Sok mindenfélét tanulunk ám ott, amiről maguk nem tudnak. Most már megmondhatom ugye, mert már asszony vagyok. Hát úgy van, nem csak földrajzot, meg történelmet tanulunk mi, hanem sok titkos dolgot is, a miket halk hangon suttogva ad tovább egyik a másiknak. Megbeszéltük magunk között a szünidő alatt tett tapasztalatainkat, az otthon olvasott könyveket. Amit nem tud az ember, azt ki lehet találni. Különösen volt nekem egy barátóm, Dóra, aki mindent tudott.

— Elhiszem. De hát mire tanított az meg kicsikém?

— Tőle tudom, hogy majdnem minden férfi veszedelmes ravasz s hogy mind rossz szándékkal járnak a fiatal leányok és asszonyok után.

— Dóra kisasszony tulzott.

— Oh épen nem. De hát a zárdában levő leányok körül a férfiak nem forgolódhatnak, nem beszélgethetnek velük s így más eszközökhöz folyamodnak.

— Ezekre az eszközökre kíváncsi vagyok.

delemekkel szembeállania, de nyugodt lélekkel kellően feltárgyverkesve veszi föl a harozot és erős a meggyőződése, hogy a biztos, fényes győzelem nem fog elmaradni.

Minisztertanács.

Minisztertanács volt tegnap délben, mely több óráig tartott. Ezen a minisztertanácson — hir szerint — véglegesen elhatározták Szilávy Józsefnek a főrendiház elnökévé, gr. Károlyi Tibornak első alelnökévé, báró Vay Bélának második alelnökévé való kinevezését; határozatba ment továbbá b. Radvanszky Bélának koronaórré, báró Radvanszky Gézának intendánssá és Miklóss Gyulának Borsodmegye főispánjává való kinevezetése.

Az ultramontán aknamunka.

(Vajay István. — A párttagok.)

Arad, szeptember 13.

Az ultramontán akna-munka szakadatlanul folyik a M. Allamban. Utolsó számában Vajay képviselő írta, hogy ki ne maradjon az indítványozza, hogy tömegesen káth. küldöttség menjen a király elé a szentesítés megtagadását kérni. A lap a következő fiikus megjegyzést fűzi Vajay buzgalmaához:

„A Magyar Allamnak álláspontját a legszabatosabban megjelöltük e kérdésben. A király elé való járulásra a monstre-deputáció egybeállítása csak akkor válnék szükségessé, ha a püspöki kar elutasítaná magától a szép és nemes feladatot, hogy ők, — kik koronázták a királyt, kik esküjét az egyház jogainak, szabadságainak védelmére tett szent esküjét átvették, kik vele együtt apostoli jogokat gyakorolnak, — kérjék az apostoli királyt apostoli cselekedetre. A püspöki kar ezideig nem foglalhatott állást, mert mestersegesen halogatták a konferenciát, kitéve ezt a tiszteletet érdemlő testületet annak, hogy esetleg elkéssék akciójával, világos legyen, hogy ha — amit nem hihetünk — a gonosz javaslatok megszavaztatnának, a kormány három nap alatt a felség elé fogja azokat terjeszteni szentesítés végett. Aki tehát ez időre hagyja a püspöki kar akcióját, az tudva és számítva szolgálja a kormány politikáját. (Ez a tétel a hercegprímásnak szól. A szerk.) Mi azonban nem hiszünk, nem hihetjük, hogy főpapjaink ne keresenek módot a közös tanácskozásra, mert hiszen Isten és a világ előtt egyaránt nagy felelősség hárulna e magas testületre, ha még csak tiltakozó szavát sem emelné föl a szentesítés ellen. Volt alkalmunk már hivatkozni az osztrák püspököknek küzdelmére az 1868-iki törvények ellen, hivatkoztunk a piemonti püspökök eljárására, (mindez nagyon szépen megoldható Roskoványi Monumentáiban) s

azért nem is hihetjük, hogy a magyar püspökök elmaradhatnának a szent hit védelmében. Reméljük, hogy a közeli napok világosságot hoznak; addig is legyünk türelemmel, a katolikus sajtó és a kath. küzdő klerus a mit tehetett, megtette, ha tehát elveztük a csatát, nem a sereg, de a vezérek vesztik azt el. A püspöki kar, mint testület, bizonyára érzi felelősségét és apostoli rendeltetését, várjuk azért nyugodtan az eseményeket.“

Az ultramontánok és klerikálisok tudvalevőleg azt tervezik, hogy céljaik és érdekeik előmozdítása végett minden nagyobb városban közlönnyel alapítanak. Hogy mennyire megy ez a buzgóságuk, bizonyítja az az értesülésünk, hogy Dula Mátéval, a hirhelt panszlavistával is értekezett már a klerikális tábor egyik koriféusa, a ki egy héten át ott tartózkodott a jeles hazafinál.

Nagyváradi levelezőnk jelenti: A „Szt.-László irodalmi részvénytársaság“ megalakulván, a napokban terjesztette be a kir. törvényezékhez kérvényét a cég bejegyzése iránt. Igazgatókúl be vannak jegyezve: Schiffer Ede, Nogy István kanonok, Dr. Lopusny Gyula, Hoványi Géza és Dr. Székely István. Az alaptőke 38.000 korona; 380 részvény lett kibocsátva, a 100 koronával.

Az alapszabályok szerint részvényes csak róm. kath. pap lehet, valamint a l. sz. püspökség fenhatósága alatt álló intézetek, egyesületek és társulatok. Ha valamely részvény birtokosa, aktív vagyonnal, de végrendelet nélkül hal el, a részvény a l. sz. semináriumba száll.

Egyéb határozmányok mellett fel van sorolva a részvénytársaság célja, mely abból áll, hogy nyomdát állítsanak, lapot adjanak ki s egyéb irodalmi termékek előállításáról gondoskodjanak. Az alapszabályok között több olyan pont van, melyek nemcsak eltérnek a szokásos formáktól, hanem különösen égetően él fogva fel is tűntek. Többen keltelkednek az alapszabályok megerősítésén.

Gróf Apponyi-kaméleon.

— Vagy: A híres politikai kigyó-ember. —

A tegnapi lapokban olvastam, hogy gróf Apponyi „nem rokonuzenvez a konzervatív és klerikális pártokkal, mert azok szétválasztják a polgárokat, kiknek a nemzeti aspirációk kiküzdésére tömörülniök kellene. A krelkális és konzervatív pártok továbbá mindig elhanyagolják a magyarság ügyét és vallási meg nemzetiégi viszályokat támasztanak. A polgári házasság ügyét gróf Apponyi Albert bevégzett ténynek tekinti s az ellene való agitációt bűnnek mondja.“

Az a beszéd, a mit a nemes gróf Pozsonyban mondott el s a minek hatása alatt ez a

hir megjelent a lapokban, körülbelül így hangoshatott:

(Kérem az olvasót, képzelje el Apponyi nagy alakját és fuvola hangját!)

Tisztelt uraim!

Es mindig őszinte ember voltam s most is az leszek. Nem vagyok ugyan egész bizonyos, de úgy sejttem, hogy ismét Pál-fordulás előtt állok. S hogy ezt önökkel megértessem, röviden rekaptulálom egész politikai pályafutásomat.

Kezdetben teremté Isten az eget, földet, engem és a Sennyeypártot. Ez a párt aulikus vala s úgy láttam jónak, hogy én is az legyek. Később a Sennyeypárt megszűnt és én pártvezére lettem az ugynevezett egyesült ellenzéknek.

A nemzet ekkor elnevezte pártunkat habarék-nak, a mi nekem rosszul esett. Hosszu töprengés után rájöttem aztán, hogy miért nem lehet belőlem miniszter? Mert a pártom czime rosszul volt megválasztva. Mérsékelttem tehát ifjú hevenet s kineveztem a pártot mérsékelt ellenzéknek.

Azonban ez a czim is csak mérsékelt tetszést aratott. Ekkor kitünő eszmém támadt. Magyarország legkedveltebb és legelterjedtebb lapja után elneveztem pártomat nemzeti pártnak. Ezért aztán a lap is, a nemzet is megharagudott rám. Ujabb, jobb czim azonban mindezekig nem jutott eszembe, de gondolkozom rajta.

Uraim! Egyszer már nagyon közel voltam a miniszteri bársonyszékhez!

Akkor, midőn Szapáry segítségére siettem a közigazgatási vitánál. Ekkor meg a függetlenségi párt haragudott meg rám s megcsinálta az obstrukciót. Szapáry pedig szintén dühös lett rám, mert egyedül az én gyamolításomnak tulajdonította, hogy két paragrafusnál tovább nem juthatott.

Politikai monoklim e közben hol a jobb, hol a balzememre került. Kacsintottam jobbra, kacsintottam balra. Beláthatják, uraim, hogy többet már nem tehettem. S mi volt az eredmény? Hogy a miniszteri széktől — ah! — mindinkább eltávolodtam.

De jött az egyházpolitika! Kezdetben pártoltam a polgári házasságot, később elleneztem. Mikor pártoltam, nem kellett, mikor ellene voltam, elfogadták. Itt sem tehettem többet! Egyáltalában uraim! az én lelkiismeretem tiszta! én mindent elkövettem, hogy zöld ágra vergődjem!

Most aztán ismét a közigazgatás reformja kerül napirendre.

Mit csináljak most!? Da liegt der Hund begraben! — mondja szellemesen Jean Paul!

En uraim! tisztában vagyok magammal. Voltam aulikus; egyesült, habarék, mérsékelt, nemzeti, klerikális, most leszek neutralis! Még pedig úgy, hogy a multra nézve liberális, a menyenyben a polgári házasság ügyét bevégzett ténynek tekintem s az ellene való agitációt bűnnek mondom! A jövőre nézve még magam sem tudom a színemet.

Hanem egyet tudok! A közigazgatás reformját egyszer már támogattam, most tehát ellenezni fogom. Az egyházpolitikai viták alatt azt mondtam,

— Igen, Dóra össze is írta ezeket a dolgokat egy albumba, hogy jobban meg tudja értetni. Ez egy valóságos szótár volt. A könyv egyik oldalán voltak lerajzolva az egyes taglejtések, a másik oldalon pedig ezeknek a jelentősége. Bizony sokáig tanultuk ezt a könyvet a zárdában! Aztán selyempapírra lemásoltuk a rajzokat magunknak és a szöveget leirtuk.

— Az esetre ha valamely mozdulat értelme ne jutna eszükbe...

— Igen, igen. Ha valamelyik jel kétes volt, otthon elővettük a szótárt, s megnéztük benne.

Lucien már alig bírta magát visszatarítani a nevetéstől, annyira mulattatta ez az őszinte és ártatlan romlottóság.

Mégis megőrizte komolyságát.

— Már most azt kell hinnem, hogy a szakállsimogatásnak valami rettenetes jelentősége van, mert annyira megrémültél attól tegnap este!

— Igen, igen, — mondá — oh, bizony rettenetes!

De ennek az értelmét nem akarta megmondani, és nem is mondta. Ennélfogva Lucien mai napig se tudja a jelentőségét, de azért azóta is gyakran simogatta a szakállát.

— Oh, fogadni mernék, maga nagyon jól ismeri ezeket az eszközöket. Maga nagyon jól tudja, hogy a férfiak ilyen esetekben a jelek útján fejezik ki magukat!

— Jelek által?

— Igen! Látszólag jelentőség nélküli taglejtéseik, amelyeket más észre sem vesz, mind különös jelentőséggel bírnak, ha felénk tekintve csinálják azokat.

— Biztos vagy benne?

— Egészen bizonyos. Például, ha egy fiatal ember találkozik sataközben vagy valamely szalonban egy fiatal leánnyal, senki sem akadályozhatja meg őt, hogy az orrahegyét meg ne vakarja. Nemde?

— Az igaz.

— Nos tehát, ez nagyon hunczut dolog, mert ez az orrahegy-vakarás a következő értelemmel bír: Kisasszony, imádom önt, és az önéhez hasonló szép szemeket még soha életemben nem láttam.

— Ennyi szó egy kis mozdulatban! ez a jelekkel való beszéd még a török nyelvénél is szebb.

— Gunyolódik, pedig ez így van. Szemüveget vagy monoklit föltenni s mindjárt leereszteni, azt jelenti, hogy: Ha a keblére tűzött rózsát nekem adja, örökre megőrizném s én lennék a világ legboldogabb embere.

— Ah!

— A nyakkendő mellttjét megfogva a férfi

titokban azt kérdi, vajjon lehet-e reménye egykor viszonzserelemre; a ki tárczáját zsebéből kihuzza, azt kérdi, hogy szabad-e levelet írnia; ha valaki a homlokára üt, mintha valamely gondolat jutott volna hirtelen eszébe, az elég merész találkozót kérni! Aztán van még sok más jel is, amik még sokkal rosszabb jelentőséggel bírnak. Aki hüvelkujjainak körmét egymáshoz vergeti, azt akarja megértetni, hogy minden vágya volna nyakunkra egy csókot nyomni; ha pedig a férfi zsebkendőjével arca előtt legyezget, mintha legyet kergetné, akkor szokásra gondol s külföldön kötendő házasságra.

— Borzasztó!

— Igen, ez borzasztó. Lássá, milyen helyzete van egy ilyen fiatal leánnyal, aki minduntalan ki van téve ilyen jelbeszédnek, a melylyel kérdezzetnek, udvarolnak, könyörögnek neki, megtámadják oly módon, mely a szónál is világosabb! S nem lehet ellene védekezni, nem lehet haragudni. Maga is mondta az előbb, hogy minden férfinak joga van ahhoz, hogy az orra hegyét megvakarja! A mamák és papák, persze nem gondolnak semmire. De mi, mi értjük a beszédet. Azért van az, hogy mi sokszor elpirulunk a nélkül, hogy meg lehetne magyarázni.

— Ilyen formán bizony reggeltől estig pirulhatnának. Tehát az a barátnőd fedezte föl előtted est a sötét titkot.

— hogy a polgári házasság intézménye veszélyezteti a magyarság ügyét a vallási, meg nemzetiségi viszályokat támaszt. Most ugyanezt mondom a konzervatív és klerikális pártokról!

Hát tehetek többet?

Ugy-e nem?

Ajándékosnak meg tovább is bizalmukkal! (Viharos eljenzés, szónokot kilencz szintű bengáliai glória veszi körül!)

A gyorsírói feljegyzésekért nem álljót:

SZATIR.

IDŐJÓSLAS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött távtrai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Szeptember 14. —

Változó felhőzet. — Hűvös. — Szeles. — Jelentékeny csapadék nélkül.

HIREK.

Szeptember 14. Péntek. Róm. lath. naptár: Sz. Ker. felm. — Protestáns naptár: Sz. Ker. felm. — Izraelita naptár: 8. Ki These. — Görög-keleti naptár (szeptember 2.): Mamánt — A nap két 5 óra 22 perczkor, nyugszik 5 óra 56 perczkor.

Szabadságharczi emléktárgyak országos múzeuma (színházépület, II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 és délután 2—5 óráig. B e m. e. met díjtalan.

Kölcsey-Könyvtár nyitva van szerdán és szombaton; 3—4-ig és pénteken 11—12-ig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

Felhívás

az ország kereskedőihez, kereskedelmi vállalatához, pénzintézeteihez és biztosító-társaságaihoz.

Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás kereskedelem-, pénz és hitelügyi csoportjának előmunkálatai immár annyira előre haladtak, hogy rövid időre a szükséges terület megállapítása s az épületek tervezése fog sorra kerülni. — Ez azonban nem lehetséges mindaddig, míg a csoport programjának keresztülvitelével megbízott végrehajtó bizottság nem ismeri azokat az anyagi eszközöket, melyek a költségek fedezése tekintetében rendelkezésére állanak.

Főlkérjük ennél fogva mindazokat, akikhez a csoportbizottságnak 1893. december hó 30-án tartott összléséből kifolyólag felhívást intéztünk az iránt, hogy a csoport kiállítás költségeinek fedezéséhez járuljanak, valamint általán mindazokat, akik a kereskedelem-, pénz- és hitelügyi csoport által közvetlenül érdekelve vannak: az ország kereskedőit, kereskedelmi vállalatát, pénzintézeteit és biztosító társaságait, sziveskedjenek hozzájárulásuk iránti nyilatkozatukat folyó évi szeptember hó végéig az ezredéves országos kiállítás igazgatóságához (Akadémia u. 3.sz.) beküldeni, ahová ugyancsak a felajánlott összegek is beküldendők lesznek.

Budapest, 1894. szept. 1-én.

Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás kereskedelem-, pénz- és hitelügyi csoportjának elnökei:

Dr. Falk Miksa s. k. Lukács Antal s. k.
orsz. képviselő. a főrendiház tagja, a magyar földhitelintézet igazgatója.

— József főherczeg egészsége. József főherczeg egészsége már teljesen helyreállt, állapota jó, csak gyengesége hosszabb pihenést kíván. József Agost és László főherczegek is Alcsuthon időznek, honnét a környékre vadászati kirándulásokat tesznek.

— Arad megye állandó választmánya tegnap délelőtt tartott ülést F á b i á n László főispán elnöke alatt. Az állandó választmány előkészítette Arad megye őszi közgyűlésének sorrendjét, melyben több érdekes tárggyal találkozhatunk. Igen fontos tárgya lesz a közgyűlésnek az új a l j e g y z ő i á l l á s szervezése, melynek szükségességét maga az állandó választmány is belátta. Ez értelemben fognak a közgyűlésnek is előterjesztést tenni.

— Aradi reálisták kirándulása. Az aradi állami főreáliskolának mintegy ötven növendéke megye hó 22-én torna-versenyre, Kolozsvárra. A tanulókat Matusik Márton tornatanár tanítja be a gyakorlatokra, melyekkel a versenyen szerepelni fognak. A reálisták menet utjukba ejtik Nagyváradot, megtekintik a püspökfürdőt, míg visszajövet a marosvásárhelyi sotelepeket teszik tanulmánytárgyává. A tanulókkal a reáliskola tanári karának nagy része szinte elutazik.

— Sok a tartalékos tiszt. A „P. L.” jelenté: A hadseregnél a tartalékos tisztok száma már olyannyira teljes, hogy illetékes helyen már azzal a gondolattal foglalkoznak, hogy ezentúl az egyéves önkéntesek legjobbja it jutalmazták csak a tisztikardbojttal; a többi pedig csak tartalékos tiszt helyettesek ké nevezik ki.

— Aradi dalárdisták utja. A lebergi kiállítás eszközlő végrehajtó bizottságtól vették e sorokat: Tekintettel arra, hogy a vidékről érkező sok levél elintézése időt igényel, a vidék pedig csakis felvilágosító értesítésünk kézhez vétele után jelentkezhetik, a jelentkezési határidőt f. évi szeptember hó 18-dik napjának déli 12 óráig meghosszabbítjuk s felhívjuk mindazokat, a kik résztvenni kívánnak, miszerint ebbeli számdékukat most már annál is inkább sürögősen bejelenteni sziveskedjenek, mert ezen határidő letelte után póteljelentkezést el nem fogadhatunk, a kocsikat a jelentkezők számához képest jó előre kénytelen lévén megrendelni. Együttal értesítjük a n. é. közönséget, hogy Lembergben egy szobának az ára 1 frt 20 kr, és 1 frt 80 kr között (2 személyre) fog váltakozni. — A végrehajtó bizottság.

— Holdfogyatkozás. Ma, pénteken, a kora reggeli órákban részleges holdfogyatkozás lesz, melynek első fele látható lesz nálunk is. A sötétség reggel 4 óra 36 perczkor kezdődik s 6 óra 27 perczkor végződik. A földárnyék a holdat északi részén fogja eltakarni s mikor legnagyobb lesz a sötétség, a hold átmérőjének körülbelül egy-ötödét fogja befödni a föld árnyéka.

— Elkobzott oláh irat. A kisjennői főszolgabíró, Péczely Elek, tegnap Horváth József szocialistától egy oláh nyelven írt röpiratot kobozott el, melynek czime: „Sint socialistii Nepatrioti?” Az iratot beküldte az alispáni hivatalhoz, szó szerinti lefordítás végett.

— A lebergi kirándulás. Az aradi dalárdistákkal együtt nagyobb társaság megy Lembergbe Csabáról is. Eddig jelentkeztek Fábry Károly, Szalay József, Urszinyi János, Zsilinszky Endre dr., Sailler Endre, Gyula és Dezső, Schreyer József, Kocziszky János.

— Polgári házasság. Az aradi „Chewra Kadischa” elnöksége nagyot nézett, mikor észrevette, hogy sem Herzfeld Jakab a pénzbeszedő, sem pedig a nála levő 360 frt nem található sehol. Jelentést tettek a rendőrségnek, mely azonnal táviratozott a prágai vonalon mindenfelé, mivel Herzfeld azt írta nejének egy Temesvárról kelt bánatos levelében, hogy ő — Prágába szökik. Nagyon valószínű azonban, hogy a sikkasztó polgári házasságot kötött valami parázsszemű hölgygyel, kivel közösen költik el a kinoset. Ez annyival inkább hihető, mivel Herzfeldné egy kissé már — szürkül.

— Elfogott rablógyilkosok. Lippa mellett, mint levelezőnk írja, május vége felé Vikentie Csosits földbirtokost meggyilkolták s a nála volt néhány száz forint készpénzt a gyilkosok magukkal vitték. Az eset nagy feltűnést keltett annak idején, de lassankint elfeledték, mert a gyilkosok nyomtalanul eltűntek. A lippai csendőrség a napok-

ban véletlenül ráakadtak a két rablógyilkosra Trion Péter és György személyében. A meggyilkolt földbirtokos kabátja árulta el a csendőrségnek a tettesek nyomát. Az idősebbik Trion tul akart adni a kabátot és ez lett vesztük. A rablógyilkosokat azonnal letartóztatták és a lippai járásbíróság börtönébe vitték. A bűnösök bevallották gonosz tetteik elkövetését.

— Iparhatósági szemle. Iparhatósági szemle volt tegnap délután az aradi waggongyárban. A kiküldött bizottság, melynek tagjai voltak Tisch Mór dr. h. főorvos, Sarlót Domokos főkapitány, Virágh Lajos főmérnök és Greén Nándor rendőrhadnagy — az ujonnan készült asztalos és lakatos műhelyt vizsgálta felül.

— Egy aradi pinczér öngyilkossága. Egy életunt pinczér, eddig ismeretlen okból választóvizet ivott tegnap este 11 órakor a szegedi Stefánia-sétányon. Az állás nélküli pinczér neve Erdélyi Gyula, 19 éves, aradi születésű. A szerencsétlen pinczérnek Gyuritz Sándor dr. nyújtotta az első segélyt, azután beszállították a kórházba, hol élet-halál közt lebeg.

— Az egyetemi választásokról. Martos Ferenc tegnap tartotta meg programbeszédét Budapesten az új város háza dísztermében, a hol közel 500 egyetemi polgár volt jelen. Bnrg Kornél elnök szép szavakkal ecsetelte Martos érdemeit s általános tetszés között éltette. Parosetich Lászlóval telerután; erősen kelt B o t t l i k álliberális politikája ellen. Elítélte az egyházpolitikai küzdelmek alatt tamadt antiszemita mozgalmakat és azok főtámaszát, Bottlikot. V i d é k y Aladár Parosetich érdemeit felsorolja, kijelenti, hogy azokat Bottlik programjában magáénak vallja. Tagadja ennek az igaz voltát s ő is Martost ajánlja. H i n d y Attila, az Egyetemi kör egy év előtti elnöke, szólt fel és általános tetszés között Bottlik s pártjával szemben Martost ajánlja. Ezután elküldtek Martosért, aki az elnök üdvözlő szavai után, megkezdé programbeszédjét. Hangsúlyozza az ifjuság összmozgását és ezzel társadalmi tekintélye emelésének szükségét. Összehasonlítva a külföldi ifjusági viszonyokat a mieinkkel, megemlíti, hogy a francia diákság elnöke a köztársaság elnökénél is hivatalos, a német diákság tejei az uri kaszinóknak hivatalból tagjai s az angol diákok aranygombjai bemenetelt szereznek minden társaságba, míg nálunk csak az utozai botrányokat és fejbetöréseket fűzik az ifjusághoz. Azután pedig statisztikai adatokkal mutatja ki, hogy a magyar ifjuság szellemi intelligenciája nem áll mögötte a külföldiekének. Az oláhokkal szemben nem a szidást akarja alkalmazni, hanem meg akarja hívni közeik őket. Itt elötkünk mondják el panaszokat, ha nem mernek eljönni, az az ő szegyenök. Becsületes munkával akarja kiérdemelni az ifjuság bizalmát. Általános lelkes eljenzés és taps közepette zárta be az elnök az ülést azzal a kijelentéssel, hogy a választás péntek este lesz az egyetem I. számú termében.

— Nagy nevek. Kentucky egyik hírlapjában olvassuk a következő tudnivalókat: Franklin Benjámin tegnap egy dollár kárterítésre ítéltek csirkelopás miatt. Luther Márton tegnap halva találták, felakasztotta magát. Napoleon tegnap tíz napi fogságra ítéltek kecselopásért. A dolognak az a magyarázata, hogy az Egyesült-Államok négerrei felszabadulásuk alkalmával történelmi neveket szoktak felvenni. Rólok zeng a főntebbi hír.

— A szeretővarázsló asszony. Komoly arczozal állított be F a z e k a s Józsefné szentannai lakosnő Nagy Mari aradi cselédleányhoz, a kit elhagyott a szeretője. Fazekasné ceititgatni kezdte a kedves arczu leánykát, hogy hát ne busuljon, majd segít ő rajta, csak adjon neki valami finom szoknyát. Azt azután majd négyszer kimossa a Marosban, kétszer kifacsarja, s hipp! hopp! másnap Aradon lesz a hűtlen szeretője, sőt Nagy Mari ölében fog ülni. A leány szerfölkött megörült az ajánlatnak, s adott is a csalónőnek egy szoknyát, ki azonban azt kevesellve, másikat kért helyette. Azt is kapott: bordó vörös, nehéz selyemből

Nagy Mari sem azt, sem a másikat, sem a szeretőjét nem látta többé viszont. Jelentést tett, s a rendőrség meg is találta a lopott holmit egy új-arádi özigányasszonynál, ki a saját állítása szerint — a bus özvegységben levő Fazekas Józsefnétől vette azokat hat forintért. A varázslónő tűni fog.

— Vasuti szerencsétlenség. Cataniában, az odaváló pályaudvarban, tegnap rossz jelzés következtében egy tehervonat összeütközött egy személyvonattal, a melyen munkások utaztak. Az összeütközés következtében hat munkás azonnal meghalt, kilenczen pedig súlyos sérüléseket szenvedtek. A vonat személyzete közül három ember sebesült meg súlyosan.

— Próbaéneklés a belügyminiszter előtt. Hieronymi belügyminiszternél tegnap a virágzás előrehaladottabb stádiumában lévő hölgy jelentkezett kihallgatásra. Bánóczy Ilka operett-primadonnának nevezte magát s mikor a miniszter elé jutott, elkeseredett hangon kelt ki a népszínház igazgatója ellen, ki nem méltányolja hangját, holott ő van hivatalban Blaháné nyomdokaiba lépni. Többször próbát is énekelte előtte, de utoljára már kiutasította és rendőrökkel fenyegette, ha még egyszer elmenne. Azért jött a belügyminiszterhez, mert hallotta, hogy mindenkinek igazságot szolgáltat. S hogy szavainak nagyobb nyomatékokat adjon, rémséges recsegő hangon egy nótába kezdett a hűledező miniszter előtt. Erre a kihallgatási teremben szokatlan esetre bejöttek a szolgák és a hölgyet az utczára vezették. Bánóczy Ilkán itt kitört az örülés, kifakadt a belügyminiszter és minden nagy ur ellen, kik a szegényeket nem pártolják. Az óriási csődületre rendőrök jöttek s Bánóczyt a megfigyelő osztályba vitték. Bánóczy különben már tavaly is sorba járta a szerkesztőségeket a népszínházi karpróba után és azokat is próbaénekléssel rémitgette.

— Az oltár elől a börtönbe. A szerelem nagy hatalom, mely még a büntető törvénykönyv 88-ain is könnyen túleszi magát, ha vak szenvedélylyé lobban a heve. Erdekes példáját látták ennek a minap Kopenhágában, a hol a hó 4-én egy már büntetésben részesült s újabban lopásért 18 havi fogházra ítélit új odaváló jómódu polgár leányát vezette az oltárhoz. A véle-gény az esküvő után rögtön a börtönbe sétált, a honnan büntetésének kiállása után önfeláldozó menyasszonyával Amerikába fog kivándorolni, hogy ott új életet kezdjen.

— Tornászó leányok. Levelezőnk írja: A nagy-beckereki leánykolostor legközelebb egy új találmánnyal fogja gazdagítani a divatvilágot. A kolostor növendékei megirigyelték a fiúk tornában edzett izmait, és ki lett mondva a nagy szó, hogy ők is tornászni fognak. A kisasszonyok csak az V. osztálytól kezdve gyakorolják magukat a nemes sportban. Lesz ugrás, mászás, a legkülönbözőbb szertornászati, vívási előgyakorlat, esetleg még boxolás is. Hogy a csapatok érdekesebbek és impozánsabbak legyenek, egyenruhában fognak tornászni, a mely állani fog: testhez simuló feszes blouzeból és bő nadrágból, melyet kamásni fog összefogni. A nadrág felett kurta szoknya fog diszteni. Az irigylésre méltó tornamestert — kinek főke-léke az 50 éven felüli kor — Bécsből hozatják. Nagy kár, hogy a tornagyakorlatok a közönség teljes kizárásával fognak tartatni, valószínűleg azért, mert a kolostor kicsi volna a nézők befogadására. Az új találmányt vegyes érzelmekkel fogadják Nagy-Beckereken. A szülők remélik, hogy talán kevesebb lesz a vérszegény, sápkoros leány, a gavallérok pedig előre remegnek az athlétákká kiképzett tüzes szemű hajadonoktól, a kik egyszer máskor alaposan elbánnak majd udvarlóikkal a porondon.

— Öreg házaspár szerelmi drámája. Pozsonyban — egy hetven éves asszony Flóra Anna szerelemfáltásból öngyilkos

lett. A matróza már napok óta bántódott és pörölt 75 éves férjével, a ki egy fiatal lányra vetette szemét. A vártelek 14 számú házában lakói jól mulattak az öreg házaspár e komédiáján és nem is sejtették, hogy tragédia lesz a vége. A szerelem féltő asszony kétségbeesésében bezárkózott a fűskamarába s ott egy gerendára felakasztotta magát. Mire megtalálták, már halva volt. A házaspár igen jó mód-ban élt.

— A nábob váltói. Schweiger Miksának, Schweiger József nagyhalmágyi dúsgazdag birtokos fiának a bűnyében, aki az apja nevét 31.060 forintról szóló különféle váltókra írta rá a maga neve mellé és akit emiatt Steiner Sámuel pénzügynökkel együtt letartóztattak, mára két budapesti ügyvédet idézett magához az eljáró vizsgálóbíró. Az egyik megidézett ügyvéd Róth Miksa dr., a másik Bleyer Vilmos dr. Az elsőnél van ugyanis 2 darab 10.500—10.500 forintról szóló váltója a nábob fiának, kitől ezek a váltók Kis Mártonhoz, onnan pedig behajtás végett az ügyvédhez jutottak. Bleyer dr. szintén tartogat egy 10.500 forintos Schweiger-féle váltót, amelyet neki Grünwald Mór adott át. A vizsgálóbíró alkalmasint az iratokhoz csatoltatja mindahárom váltót, hogy a törvényszék ne legyen kénytelen az ügy elbírálásához szükséges adatokat nélkülözni. Schweiger Miksát egészen megtörte a négy-öt napi vizsgálati fogság, és az alig 22 éves fiatal embernek a haja teljesen megőszült néhány nap alatt.

— Gyujtogatók Mohácson. Megirtuk nemrég, hogy Mohács lakosságát mily nagy rémületbe ejtették az anonim levelek, a melyek azzal fenyegettek, hogy a várost lángok borítják. A pánik még nagyobb lett, mikor az ösmeretlen levélíró fenyegetéseit azzal váltotta be, hogy csaknem mindennap felgyújtott egy-egy házat. Most a gyujtogatásoknak tizenhetedik folytatása volt. Két óra-kor kigyulladt — mint már táviratban röviden jelentettük — Kovácsics földmivesnek a város legveszedelmesebb részén lévő nádasháza. A lángok csakhamar átcsaptak a szomszéd földmivesek házára, a melyek a melléképületekkel együtt azonnal martalékká estek a lángoknak. A beteg Kovácsics ágyban fektült mikor a tűzvész kiütött. A szerencsétlen ember a kenyérsütő kemenczébe bujt, a honnan a tűz után élve kihúzták. A tüzoltók emberföltött munkájának, valamint Stajevics kpviseelő tapintatos intézkedésének köszönhető, hogy a tűz mellett lévő háromszáz nádásfedélű ház nem esett a lángoknak martalékká. A városban egy ezertagú polgárőrség alakult.

— A békésmegyei munkások bajainak orvoslása. Békés vármegye köztörvényhatósági bizottságának a megyei munkások bajainak orvoslása ügyében kiküldött bizottsága tegnap Gyulán Fábry Sándor alispán elnöke alatt ülést tartott, s tanácskozott az ideai nagy szárazság okozta inségről. A bizottság kimondta, hogy a bajon a szonnel segíteni kell. Elhatározta, hogy felkéri a földmivelési minisztert, hogy gondoskodjék állami közmunkáról, juttasson munkát a tranzverzális ut építésénél, folyamodnak a pénzügyminiszterhez adótlérlésért s a végrehajtások felfüg-gesztéseért s hogy módot adjon a községeknek arra, hogy jótékonycélra olcsó kölcsön-höz jussanak. A vármegye 200.000 forintra ad közmunkára, csak hogy legyen a népnek keresete, ezenkívül felkéri a kormányt, hogy könnyítse meg a takarmány-közvetítést s tiltsa el a takarmány-kivitelét.

— Eltűnt Figaró. A ref.-kovácsbáziak egyetlen borbélyja a múlt héten eltűnt s azóta hírért sem hallották kundsajtjai. Pedig érdeklődnek iránta, a mennyiben mielőtt eltűnt volna, az egész évi fizetséget felszedte tőlük a furfangos Figaró.

— Védőoltás a kigyóméreg ellenében. Néhány nap óta egy Oleta nevű érdekes guineai ember időzik Párisban, aki otthon

tengerentuli hazájában mint vadász és egészségügyi hivatalnok él. Oleta ugyanis a kigyóharapások ellen való védőoltásokkal foglalkozik. Ha valakit mérges kigyó harapott meg, Oleta egy önkészítette kenőccsel dörzsöli be sebéit, mire három-négy napi erős láz következik s ennek elmúltával az illető mindenféle kigyóméreg ellen mentve van. Oleta Guineában nagy hírnévnek örvend s a benszülöttek általában varázslónak tartják. Most Párisban orvosi oklevelet akar szerezni magának.

— Casimir-Perier elnök a pont sur-seinel bucsun. A napokban kezdődött meg Pont-sur-Seineben, a francia köztársasági elnök nyaralóhelyén, a szokásos bucsu, a melyre a környékről több ezer ember jelent meg, mert tudták, hogy a köztársasági elnök megígérte jelenlétét. Casimir-Perier meg is tartotta szavát. Ősei szokása szerint misét hallgatott a bucsusokkal, azután a templom előtt bemutattatta magának egykori iskolatársai által gyermekeiket, a kiket nyájasan beszélgetett. A Szajján rendezett evezőversenyt nevével együtt nézte végig s mindketten nagyon boldogok voltak, a mikor tizenegy éves fiuk nyerte meg az első díjat egy kis lélekvesztővel.

— A hadsereg új felügyelői. Néhány hét előtt katonai körökben az a hír terjedt el, hogy a hadsereg számára új felügyelői állásokat fognak szervezni, sőt már azokat a tábornokokat is megnevezték, a kiket az új magas állásokra kiszemeltek. A bécsi „Armeé Blatt“ most azt állítja, hogy erről az újításról illetékes körökben eddig szó sem volt, mert az új intézmény csakugyan felesleges. A hadseregnek tudvalevőleg ugyanis van főfelügyelője: Albrecht főherceg; a két honvédségnek is van főparancsnoka: József és Reinér főherceg; a hadtestparancsnokok és parancsnokló tábornokok mellé pedig már béke idején egy-egy tábornok van beosztva, mint helyettes. Ezek háboru esetén átveszik a hadtestparancsnokságot, míg a hadtestparancsnokok egy-egy sereg vezetésére vannak hivatalba. A jelen körülmények közt tehát a hadsereg új felügyelői számára nem is tudnának alkalmas hatáskört kijelölni.

— Egy kis tévedés. Fiuméből jelentik, hogy néhány nappal ezelőtt oda két elegánsan öltözött úri ember érkezett s jelentkezett az ottani rendőrfőnöknél. Az idegenek Markovics Mátyás néptanító és Trojanovics birtokos gyanánt mutatkoztak be s engedélyt kértek, hogy néhány árvizkárosult magyarországi község javára könyöradományokat gyűjthessenek. Miután igazolványaik rendben találtak s miután több magyar hatóság bizonyítványával azt is igazolták, hogy más helyeken is kaptak könyöradomány gyűjtésére engedélyt, a fiumei rendőrség a kért engedélyt készségesen meg is adta s a két idegen a gyűjtést rögtön meg is kezdte. Véletlenül bekopogtattak Goldstein Adolf fiumei rabinsnál, ki az okmányok megtekintése után azon gyanújának adott kifejezést, hogy az azokon levő aláírások hamisítottak s az idegeneket elfogatta. Ezek tiltakoztak a felmerült gyanu ellen s rábírták a rendőrséget, hogy táviratilag keresse meg az illető hatóságokat, melyek igazolni fogják az okmányok valódiságát. A kérdéses hatóság öt nap múlva jelentette, hogy az okmányok valódiak s az elfogott egyének feddhetlen jellemű tiszte séges emberek. Erre természetesen ezer bocsánatkérés közben szabadon bocsájtották őket s Goldstein rabbinak nem maradt más hátra, mint bocsánatkérés mellett lefizetni azon száz forintot, melybe fogadni akart, hogy csalókkal van dolga.

— A zsidók keresztnevei. Pétervárról táviratozzák: Woroneff városának tanácsa a belügyminiszternél panaszt emelt az odaváló zsidó rabbinus ellen, mivel az újszülött zsidógyerekeknek keresztény neveket adott, mint Mária, Antal stb. A belügyminiszter elutasította a panaszt azon indokolással, hogy a zsidóknak szabadságában áll, bármily keresztnevet választani.

— Meggyilkolt építőmester. Gráczból táviratozzák: A Schietelhaus oldalán ter-

vezett épületek felépítésével Treitler Antal gróci építőmester volt megbízva. A mint Treitler Aschler falu mellett az építkezések felé igyekezett, ismeretlen tettesek megtámadták és rövid dulakodás után agyonverték. Behasított fejjel találták meg az építőmestert, kit nagyobb összegű pénztől is megfosztottak, melyet munkásainak kifizetésére vitt magával.

— Pályázatok. Pénzügyőri szemlési állásra a pestvidéki pénzügyigazgatóságnál 14 nap alatt; végrehajtói állásra a temesvári pénzügyigazgatóságnál 14 nap alatt; adósegédi állásra a sombori pénzügyigazgatóságnál 2 hét alatt.

— Apró hírek. Győrös-Szt. Királyon tegnap Niam Miklós szóváltás közben Nyamezz Juon mostohatestvérét egy kaszával agyonszúrta. A gyilkost elfogták. — Szeged közelében Várhelyi István 6 éves kis leánya a réten táset rakott, a mitől a száraz fű hirtelen lángra kapott és a gyermeket úgy összeégette, hogy sebeibe behalt. — Tihanyban (Kassa mellett) Hannovszki János, Borovszki János és András suhancok szóváltásba elegyedtek egy öreg emberrel. Vita közben rátámadtak és egy követ agyonverték. A gyilkosokat a csendőrség elfogta. — Neuwiedben — mint megírtuk — tegnap a Rajnából három nővér egymáshoz kötött holttestét fogták ki. Az öngyilkosokban tegnap a Laner-nővérekre ömtertek, a kik mindhárman elárúsítónok voltak.

—x— 60,000 forint a főnyeremény a lembergi kiállítás sorsjegyeknél, mely 10% levonás után közpénzben fizetnek ki. Figyelmeztetjük tisztelt olvasóinkat, hogy a húzás szeptember 27-én történik.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(*) A „Kölcsy-Egyesület“ szombaton, szeptember 15-én, délután 5 órakor saját helyiségében választmányi ülést tart következő tárgysorozattal: 1. Elnöki szó. 2. Jegyzőkönyv hitelesítés. 3. Pénztáros jelentése. 4. A kir. jószágigazgatóság átirata az „öthalom“-ból befolyt bérösszeg fölvétele tárgyában. 5. Somogyi Gyula v. tag indítványai: a) Kazinczy Ferencz születésnapjának emlékkövel való megjelölése, b) Iványi Ödön emlékére rendezendő ünnepély- és c) az Egyesület történetének megírása tárgyában. 6. Márki Sándor dr. tag indítványa az Arad város és megye monographiájának történeti részét illető anyagi segélyezés tárgyában. 7. Új tagok fölvétele. 8. Indítványok. Aradon, 1894. szept. 13. Szöllösi Károly titkár.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVESZET.

Kopogtatás a színházajton.

— A szezon küszöbén. —

Már tegnap nyitva voltak a színházi előosarnok ajtói, melyeket ugyancsak tarka szinbe bujtattott a rájuk pocsekolt zacharin. Csak a portás hiányzott még a főbejárat elöl.

Benn, a nézőtérén pokoli puffogatás hangzott, mintha legalább is egy század pórtartalékos végzett volna lögyakorlatokat. Pedig csak a székeket porolták.

A szinpadon már csak simitanak. Az átalakítások be vannak fejezve, s minden készen várja a készülődő szintársulatot.

Hogy készülnek odaát a Körös mellett, hogy alig várják a színészek új hazájukba való érkezésüket, bizonyítja az a színházi fecske, melyet tegnap boocsajtott világga Leszkay András, s melynek szövege ez:

Előleges színházi jelentés és bérleti hirdetés.

Mély tisztelettel jelentem Aradváros szinpartoló közönségének, hogy az aradi színházhoz szervezett dráma, vigjáték, népszinmű, opera és operette szintársulatommal az Arad városi színházban szinlelőadásaim sorozatát folyó évi szeptember 29-én, szombaton megkezdem.

Szintársulatom személyzete: Intézőség. Művészt: Rónasséki Gusztáv. Titkár: Balassa Jenő. Szakrendező: Balassa Jenő, Fenyvesi Emil, Gál Gyula és Hunyady József. Karnagy: Barna Izsó. Ügyelő: Becskó Jenő.

Előadó személyzet:

Nők:

Angyal Ilka, drámai szende, fiatalhősnő.
Barts Aranka Szendriné, alt énekesnő.
Delli Emma, vigjátéki szende, soubrette.
Kaczér Nina, drámai szende.
Körösi Juci Hunyady, segédszínésznő.
Lubricz Julia, anya színésznő.
Novák Irén, naiva.
Pajor Agnes Juhász, énekesnő, komika.
Reviczky Etel, énekesnő.
Réthi Laura Rudnyánszkiné, énekesnő.
Rostagni Irén Rónassékiné, hős anya, társalgási.
Sugár Aranka énekesnő.
Tolnai Hermin, anya és komika.

Férfiak:

Balassa Jenő, jellem színész.
Bihari Ákos szerelmes.
Csatár Győző, énekes, apaszínész.
Fenyvesi Emil, bouvivant.
Foriss Pista, kómikus.
Gál Gyula, jellem színész.
Hunyady József, népszinmű, énekes, baryton.
Mezey Mihály, opera, operette tenor.
Rónasséky Gusztáv, kómikus.
Solyom Lajos, operette tenor.
Szendrey Mihály, naturbursch.
Tompá Kálmán, szerelmes.

Kar és segédszemélyzet: Nők: Aporkai Mari, Ajtainé, Winkler Teréz, Bánati Edéné, Becski Jenőné, Fekete Irén, Panyitzki Irma, Pető Julia, Szabó Lajosné, Szabó Lászlóné, Szerémi Terka, Zách Juliska, Zách Veron. Férfiak: Aghi Sándor, Bánati Ede, Csakó Vilmos, Csáki Ferencz, Faludi Vilmos, Kassai Győző, Láng Lajos, Markovics Henrik, Rajcsányi István, Rákossi Ferencz, Szabó Lajos, Teleki Sándor. Sugó: Csabai Zsigmond, Hevessi Mihály.

Zenekar: Zenekarigazgató: Krüger Károly, Első hegedűre: Pianezza József, Fischl Károly. Másodhegedűre: Habl Lajos, ifj. Roth Albert. Violára: König Herbert. Cellora: Newinsky József. Nagy bőgőre: Sandtner Ignác, Lutz József. Fuvolára: Graspointner Antal. Oboera: Róth József. Clarinette: Sabathiel József. Olschansky János. Fagottra: Brodszky János. Kúrtra: Halesch Frigyes, Hubl Lajos. Trombitára: Pschorn Vincze, Ruppert Károly. Posaunra: Knie Béla. Ütőhangszerekre: Pospischi Vilmos.

Műszaki hivatal: Gond László pénztáros, Szabó László gazda és ellenőr.

Műszaki alkalmazottak: I. Ruhatár: Eötvös Lajos fodrászmester, Szilágyi András főruhatárnok, Szathmári Sándor öltöztető, Hórá János öltöztető, Majoros András öltöztető. — II. Diszlettár és szinpadidiszítés: Kujalik Lajos disztemester, Megyasszai Géza szinórmeester és tizenkét diszítő, Kley Lajos világosító, Perga László portás és szereposztó.

Bérlethirdetés. Bérlet nyitattik az alább közölt módzatok s feltételek mellett, — szinidény kezdődik 1894. szept. 29-én és tart 1895. ápril hó utoljái.

Napi árak: Nagypáholy 6 frt, kispáholy 4 frt 50 kr, II. emeleti páholy 3 1/2 frt, I. rendű támlásszék 1 frt 20 kr, II. rendű támlásszék 1 frt, III. rendű támlásszék 80 kr.

40 százalékos kedvezmény minden előadásra, emelt árak, vendégszereplésekre, jutalomjátékokra is érvényes, kivéve a jótékony-célú előadásokat, délutáni előadásokkal együtt nagy páholy 835 frt 20 kr, kis páholy 626 frt 40 kr, II. emeleti páholy 417 frt 60 kr. I. rendű támlásszék 167 frt 04 kr, II. rendű támlásszék 139 frt 20 kr, III. rendű támlásszék 111 frt 36 kr. Délutáni előadások nélkül nagy páholy 763 frt 20 kr, kispáholy 572 frt 40 kr, II. emeleti páholy 381 frt 60 kr, I. rendű támlásszék 152 frt 64 kr. II. rendű támlásszék 127 frt 20 kr, III. rendű támlásszék 101 frt 76 kr.

35 százalékos kedvezmény nagy bérlet 180 előadásra nagy páholy 702 frt, kis páholy 526 frt 50 kr, II. emeleti páholy 351 frt, I. rendű támlásszék 140 frt 40 kr, II. rendű támlásszék 117 forint, III. rendű támlásszék 93 frt 60 kr.

33 és egyharmad százalékos kedvezmény nagybérlet 90 előadásra az az páros és páratlanra nagy páholy 360 frt, kis páholy 270 frt, II. emeleti páholy 180 frt, I. rendű támlásszék 72 frt, II. rendű támlásszék 60 frt, III. rendű támlásszék 48 frt.

25 százalékos kedvezmény kis bérlet 20

előadásra nagy páholy 90 frt, kis páholy 67 frt 50 kr, II. emeleti páholy 45 frt, I. rendű támlásszék 18 frt, II. rendű támlásszék 15 frt, III. rendű támlásszék 12 frt.

20 százalékos kedvezmény kisbérlet 10 előadásra az az páros és páratlanra nagy páholy 48 frt, kis páholy 36 frt, II. emeleti páholy 24 frt, I. rendű támlásszék 9 frt 60 kr, II. rendű támlásszék 8 frt, III. rendű támlásszék 6 frt 40 kr.

Bérletfeltételek: Az idény, illetőleg a nagybérlet három részletben fizetendő, és pedig: Az első részlet a bérletjegy átvételekor, a második részlet a 61-ik számú nagybérlet napján, a harmadik részlet a 121-ik számú nagybérlet napján A kisbérlet egész díja a bérletjegy átvételekor fizetendő. Az idénybérlet, illetőleg a nagybérlet a bérlet teljes lejártáig fel nem bontható. A régi idény illetőleg nagy bérlet uraságok helyei 1894. év szeptember 20-án, déli 12 óráig fentartatnak, azontul mások igényei fognak kielégítettetni. Idény, illetőleg nagy bérletnek csakis azon t. bérlet uraságok tekintetnek, a kik az első bérletelőadástól fogva bérelnek, a kik későbbben óhajtanak a bérletben részt venni, csakis a kisbérlet kedvezményeiben részesülhetnek. — Helyek megválasztásában az elsőség az idénybérletet illeti.

Mély tisztelettel kérem fel Arad város műpártoló közönségét, hogy ezen bérlethirdetésemet figyelembe venni és szives pártfogásukkal támogatni sziveskedjenek. Műsorom a hazai és világirodalom minden nevezetes termekét felöleli. A budapesti nemzeti és népszínház minden számot tevő újdonságát azonnal megszerzem és a leggondosabb előadásban szándékozom szinrehozni. — Ruhatáram, mely teljesen új, minden korszak és nemzet jelmezeit a legteljesebb mértékben magában foglalja, úgy szintén diszlettáram, a mely hirneves külföldi és hazai festők kiváló munkáiból áll, meg fognak felelni az aradi t. közönség műigényeinek. Ezenkívül is el fogok mindent követni, hogy összevágó érdekes előadásokat, mindig korhű jelmezek és diszletekkel hozhassak szinre.

Minden hónapban legalább két opera előadás.

A bérlet az első előadással kezdődik.

A bérlet iránt intézkedni lehet 1894. évi szeptember hó 15-től kezdve naponkint, d. e. 10-től 12-ig és d. u. 3-5-ig Gond László pénztáros megbízottamnál a színházi pénztárban.

Szinlapbérlet egész idényre 1 frt 50 kr. Szinlapra bérelni lehet Gond László pénztárosnál. Kérjük a t. közönséget, hogy a szinlapbérlet iránt folyó év szeptember 28-ig rendelkezék, mert a szinlappéldányok a szinlapbérlet arányához képest fognak nyomtatni.

A mélyen tisztelt közönség becses pártfogását kéri

Leszkay András,
szinigazgató.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Koszoruszalagból kötő. Selyemkötőre vágyott Tamás Varga Juliska, világiós leányzó. Letépegette hát a sirok koszoruszalagjait, s abból vart magának selyemkötényt. Könnyű volt már lopnia, hiszen a gazdáját, meg a szállásadónóját már akkor lopta, mikor alig volt tizenhat éves. Tegnap állott tettéért a bírak előtt. Nem tagadott, nyugodtan fogadta az ítéletet melyet az aradi kir. törvényszék mért reá. Tíz havi börtönt kapott, melyből két hónapi vizsgálati fogságot kitöltöttek vettek. Büntársait, Kirilovics Sofronnét három havi fogházra, Balogh (Lole) Erzsit pedig nyolcz napi elzárásra ítélte a törvényszék.

TÁVIRATOK.

A delegáltak ülése.

Budapest, szeptember 13. (Saj. tud. táv.)

A magyar delegatusok ma d. u. 4 órakor értekezletet tartottak, melyre a delegatusok nagy számmal jelentek meg, köztük Wekerle miniszterelnök is. A választások megejtetvén, korelnök Náko Kálmán lett, elnökké egyhangulag jelöl-

ték Tisza Lajos grófot, alelnökké Andrásy Aladár grófot, jegyzökké Hegedűs Sándor és Münnich Aurélt. Utána a bizottságokba történtek meg a kijelölések. A delegációk első ülése holnap d. u. 5 órakor lesz a muzeumban.

Pisztolypárbaj.

Zimony, szeptember 13. (Saj. tud. táv.) Egy főhadnagy pistolypárbajt vívott egy huszárcapitánnyal. A főhadnagy halálosan megsebesült s sebébe rövid idő múlva meghalt. A párbajra az adott okot, hogy a főhadnagy, ki nemrég nősült, de azonnal is elvált, mert megtudta, hogy neje nek korábban viszonya volt a kapitánnyal.

Udvari gyász.

Bécs, szeptember 13. (Saj. tud. táv.) A király a párisi gróf elhunytá alkalmából, szeptember 14-től 21-ig terjedő nyolcz napi udvari gyászt rendelt el.

A hadügyi kiadások.

Bécs, szeptember 13. (Saj. tud. táv.) A folyó évi közös hadügyi kiadások két milliónál valamivel többel haladják meg a tavalyi kiadásokat.

Bécs és a török uralom vége.

Bécs, szeptember 13. (Saj. tud. táv.) Ma délelőtt leplezték le a Szt. István templomban Ő felsége jelenlétében Bécs városának 1683-ban a törököktől felszabadulása emlékére készített szobrot.

Milán és Natália.

Belgrád, szept. 13. (Saj. tud. táv.) Garaschaminnak, a párisi követnek minden fáradozása, hogy Natália királynét a Szerbiába való visszatérésre bírja, sikertelen maradt. A király ennek következtében európai útja közben Berlinből Biaritzba utazik, hogy anyját meglátogassa.

Zavargó spanyolok.

Madrid, szeptember 13. (Saj. tud. táv.) Villa-Frankában a községi birtokok eladása következtében zavargások törtek ki; a helyszínére katonaságot küldtek s a zavargók közül 22 embert elfogtak.

A japán-kínai háború.

London, szeptember 13. (Saj. tud. táv.) A Reuter ügynökség jelenti Shanghaiból: 2-án Kai-Tschang közelében ütközet volt, mely két napig tartott, azonban eldönthetetlen maradt, 12-én végre a kínaiak győztek. Az áradás megakadályozza a kínaiakat az Intochin folyón átkelni, a császár elrendelte, hogy Tschang-Seilun visszaküldessék a száműzetésbe.

Veszedelemes csokoládé.

Róma, szeptember 13. (Saj. tud. táv.) Az itteni pályaudvaron ma egy állítólag Meunier-féle csokoládét tartalmazó ládat koboztak el; a gyanus ládat felbontva, kitűnt, hogy az dinamittal volt töltve. A küldemény feladója és célja eddig teljesen ismeretlen. A rendőrség erélyes nyomozást rendelt el.

Sztrájk.

Palermo, szept. 13. (Saj. tud. távirata.) A szicíliai kénbányákban 2000 munkás sztrájkol, kik munkabéremelést követelnek. A munkások eddigi napidija másfél lira volt. A sztrájk-mozgalom a munkások körében egyre terjed és a sztrájkolók fenyegető magatartást tanúsítanak.

Az orosz trónörökös esküvéje.

Pétervár, szeptember 13. (Saj. tud. táv.) Az orosz trónörökös nagyherceg esküvéje alkalmából a francziák nagyszerű nászajándékkal fognak kedveskedni. Az ajándék száz személyre szóló asztali készletből áll, melyet a legkiválóbb francia festők rajzai és a francia megyék és városok czimerei díszítik. Azonkívül átnyujtának egy pompásan díszített albumot sok ezer aláírással. A nászajándékot Párisban már kitették a közszemlére.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Gyenes és Balog özég jelentése. —

Budapest, szeptember 13.

Gabonaüzlet: Buzát ma sürgősen kinaltak, a vételkedv gyenge volt s így az irányzat lanyha lett, elkelt 16.000 mm. 6 krral olcsóbb árakon. Eladások:

	mmásza	kg	frt
Tiszavidéki	100	83.	6.57 ^{1/2}
"	100	82. ⁵	6.57 ^{1/2}
"	200	81. ⁵	6.57 ^{1/2}
"	300	82. ⁵	6.70
"	500	82.	6.67 ^{1/2}
"	400	82.	6.55
"	300	81.	6.65
"	300	78.	6.30
Pestvidéki	300	80.	6.45
"	300	81. ⁵	6.60
Fehérmegyei	2200	80.	6.40
Török-Becsei	5000	80. ⁵	6.60
Bácskai	100	70.	6.42 ^{1/2}
Felső-tiszai	100	83.	6.55
"	100	82.	6.55
"	100	81. ⁵	6.50
"	100	79.	6.20
Ó-Serlei	500	75.	5.15
"	500	75.	5.15
Zab	100		5.90
"	100		5.85
"	100		5.30
"	1100		5.70

Határidőüzlet: Amerika változatlan jegyzéseire nálunk ismét lanyhán indult az üzlet, buzában zárlatig még jobban ellanyhult a gyenge vásárlásra. Ma már tengeri is sokkal lanyhábban indult s tekintettel a gyenge keresletre, még lanyhábban zárult. Zab ma csakély forgalom mellett szintén lanyhább.

Zárul 11 órakor:

Buza szeptember—október 1894	6.25—6.26
Buza március—április 1894	6.75—6.77
Tengeri május—június 1894	5.90—5.91
Zab március—április 1894	5.68—5.70
Zab észre	6.02—6.04
Káposztarepese	9.75—9.80

Külföld: New-York: buzára változatlan, tengerire $\frac{1}{4}$ szilárdabb. Chicago: buzára $\frac{1}{4}$ szilárdabb, tengerire változatlan. Páris és Liverpool lanyha, London változatlan.

Értéktőzsde: A pár napi folytonos emelkedést ma lanyha irányzat váltotta fel, a külföldről is gyengébb híreket jelentettek mire nemzetközi papírok meglanyhult. Helyzet szintén lanyhább, a mit a pénz biánynak tulajdonítanak.

Zárul 11 órakor:

Oszták hitelrészvény	370.50
Magyar hitelrészvény	467.75
Rima-Murányi	264.50
Oszták államvasut	357.75
Déli vasut	114.25

— A szüret Makón — írja levelezőnk — már megkezdődött s elég vigan folyik, hogy némely szőlősgazda, legalább a szüret alatt elfelejti, milyen pogány rossz kukorica-termés volt az idén. Mennyiség tekintetében hagy kívánni valót az ideai termés, minőség tekintetében pedig ritkítja párját.

— Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok. 1894. évi szept. hó 12-én. Hízott sertés árak: I. Magyar első rendű: 1. Öreg nehéz (páronkint 400 kg-ron felüli súlyban) 41.5—42. krig. Öreg közép (páronkint 300—400 kilogramm súlyban) 41.5—42. krig. Fiatal nehéz (pkint 320 kg-ron felüli súlyban) 43.—43.5 krig. Fiatal közép (pkint 251—320 kg-ron súlyban) 43.5—44. krig. Fiatal könnyű (pkint 250 kg-ron terjedő súlyban) 46.—46.5 krig. II. Magyar második rendű: Nehéz (páronkint 280 kg-ron felüli súlyban) 42.—42.5 krig. — Közép (pkint 220—280 kg-ron súlyban) 42.5—43. krig. — Könnyű (pkint 220 kg-ron terjedő súlyban) 44.5—45.5 krig. — Szerbiai: Nehéz

(pkint 260 kg. felüli súlyban) 43.—43.5 krig. Közép (páronkint 220—260 kg-ron súlyban) 43.—43.5 krig. — Könnyű (páronkint 220 kg-ron terjedő súlyban) 42.5—44. krig. Sertésleltetés szám 1894. szept. hó 10-én volt készlet 182,129 darab. 1894. szeptemb. hó 11-én felhajtattott: 4234 drb. 1894. szeptemb. hó 11-én elszállított: 1494 drb. 1894. szept. 12-én maradt készletben 184,869 drb. — A hízott sertésüzletirányzata: Változatlan.

Szeszüzlet.

— Szeptember 13. —

Mai jegyzéseink: Készaru nagyban nyers szesz 53.50, kicsinyben 54.— hordó nélkül per 100 liter $\frac{1}{2}$ beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatózsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 13. d. u. 5 óra.

F. a. j.	Írányt	100 kg. ár	frttól	frtig
Buza bányai uj		6.35	6.60	
Buza tiszavidéki		6.40	6.65	
Buza pestvidéki		6.35	6.60	
Buza fehérmegyei		6.35	6.60	
Buza bácskai		6.45	6.70	
Roze uj, I-ső rendű		5.05	5.10	
Roze uj, II-od rendű		4.95	5.—	
Arpa takarmány		5.80	5.95	
Arpa égetni való		6.25	7.10	
Arpa sörfőzedei		7.30	8.40	
Zab		5.70	6.15	
Tengeri bányai				
Tengeri másnemű		6.—	6.10	
Káposzta-repese bányai		9.20	9.70	
Köles		5.75	6.25	
Buza szept.-okt.		6.27	6.29	
Buza márcz.-ápr.		6.78	6.80	
Buza máj.-jun.				
Roze szept.-okt.		5.18	5.20	
Tengeri jul.-aug.				
Tengeri aug.-szept.				
Tengeri októberre		6.08	6.11	
Zab márcz.-ápr.		6.01	6.03	
Zab szept.-okt.		5.67	5.69	
Káposzta-repese aug.-szept. 1894.		9.75	9.85	

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru és értéktőzsdén.

Budapest, 1894. szeptember 13.

Magyar aranyjárdék 4 $\frac{1}{2}$ %	122.80
Magyar koronajárdék 4 $\frac{1}{2}$ %	97.10
Magyar arany 4 $\frac{1}{2}$ %	126.50
Magyar ezüst 4 $\frac{1}{2}$ %	102.—
Magyar keleti vasut 1876.	124.—
Magyar földterhermentesítési kötvény	96.—
Magyar italmegváltási kötvény	190.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyereséj-sorsjegy kölcsön	152.25
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	143.—
Oszták papírjárdék	99.—
Oszták járdék ezüst	99.—
Oszták járdék arany	124.50
Korona járdék	97.75
1880-ki államsorsjegyek	146.—
Oszták-magyar bankrészvény	1020.—
Magyar hitelbank részvény	167.—
Oszták hitelintézet részvény	370.50

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

H. B. (Budapest.) Mindenekelőtt: sziveskedjék levelére elegendő bélyeget falragasztani, nehogy mi fixessük a portót, mint most történt. Másodszor: A papirosnak csak egyik oldalára írjon és lehetőleg úgy, hogy a betűket elolvasni is lehessen. Harmadszor: Az nem baj, hogy ön az irás terén még kezdő, mert azok a sorok, a melyeket kacskaringos betűből ki birtunk silabizálni, tehetségre vallanak. Mindenesetre nem fog ártani, ha szorgalmasan gyakorolja magát. Kopogtasson be megegyezzen de — olvasható irással. Akkor majd megmondjuk véleményünket, ha pedig jó dolgot küld, közöljük.

E. S. (Pécska.) Megkaptuk és illő helyre juttattuk.

Sz. S. (Kurtica) A kiadóhivatal még ma megküldi a választ.

IDEGENEK NÉVSORA.

— Szeptember 13. —

Fehér Kereszt szálloda: Grünvald Lipót, Budapest. Arany Kulcs szálloda: Scheer Lajos bérlő és neje, Borosjenő. Borner Fülöp vállalkozó, Lippa. Kaiser Ádám téglagyáros, M.-Berény.

Vasúti szálloda: Mészáros Demeter tanító, Sajtény. Szele Márton kereskedő, Brassó. Michita Miklós plebános, Parácz. Braun Sámuel kereskedő, Pécska. Braun Mór kereskedő, Pécska.

Felölös szerkesztő: Vass Geza.

16243/1894.

3-3

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. földművelésügyi miniszteriumnak intézvénye értelmében a hazai piaezokon forgalomba hozott, úgy a hazánkból kiszállított és a külföldön értékesített nyers állatbőrök, az élőállatok, főleg szarvasmarhák megbélyegzésénél használtatni szokott sűtővasak helytelen alkalmazása következtében jeleintékeny csekélyebb értéket képviselnek mint a külföldön forgalomba hozott állatok bőre, melyek ezen égési sérüléstől mentek, s ennél fogva ipari célokra sokkal alkalmasabbak.

Midőn ezen körülményről az állattenyésztéssel foglalkozó közönséget értesítjük, egyúttal figyelmeztetjük, hogy saját jól felfogott érdekében a tüzes vassal való bélyegzést jövőre nem az állat csipőjére, hanem szarvasmarhánál az állat szarvára, esetleg annak állkapczájára, lovaknál az állkapczára vagy a nyakra alkalmazza. Természetes, hogy ezen esetben a jelenleg használatban lévő bélyegző vasak teljesen mellőzendők, s azok helyett a czélnak megfelelő kis bélyegzők alkalmazandók.

Arad, 1894. augusztus 11.

A városi tanács.

M. kir. államvasutak.

111001/94. számhoz.

1-3.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak részéről a zágrábi műhely eltompult és új reszelői és ráspolyói felvágásának 1896. év végeig való biztosítása érdekében ezennel nyilvános pályázat hirdetik.

A reszelők és ráspolyók felvágása után járó évi összeg mintegy 1600 frtra tehető.

A reszelők felvágására vonatkozó feltételek és ajánlati minták a pályázati határidőig naponta a hivatalos órák alatt az igazgatóság műhelyi (E. III.) szakosztályában (Budapest, Andrassy-ut 75. sz. II. em. 12. ajtó) és valamennyi üzletvezetőségnek megtekinthetők s ugyanott ingyen átvehetők; nemkülönben a budapesti és brassói iparegyesületnél s az összes kereskedelmi és iparkamaráknál megtekinthetők.

Csak azon hazai reszelővágók és gyárosok pályázhatnak, kik a reszelők felvágását tényleg saját műhelyeikben eszközlik.

Az ajánlatok a kelettel és aláírással ellátott »Feltételek«-kel együtt lepecsételve és »Ajánlat 111001/94. E. III. számra reszelők felvágására felirattal ellátva 1894. évi szeptember hó 17-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak igazgatósága műhelyi (E. III.) szakosztályánál átadandók, vagy ennek czime alatt posta útján beküldendők.

Bánatpénzképen 80 frt (nyolczvan forint) készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb folyó évi szeptember hó 17-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak budapesti főpénztáránál (Andrassy-ut 75. sz.) leteendő, illetve ennek czime alatt posta útján beküldendő, ennek megtörténte pedig a letéti jegy pénztári számának idézése mellett az ajánlati mintán megemlített, a letéti jegy azonban nem csatolandó.

Az engedményi százalékok az ajánlati úrlapon előírt összes tételeknél tisztán és olvashatóan számokkal és betűkkel kiírandók.

Kellően ki nem állított ajánlatok, vagy olyanok, melyek nem a kitűzött határidőig érkeznek, végre azok, melyekre bánatpénz nem tétetett le, figyelembe nem vétetnek. Minden pályázó ajánlatával a pályázat eldöntéséig, legfeljebb azonban az ajánlatok beadására kitűzött határidőig számíva három hónapig visszavonhatatlanul kötelezettségben marad; a magy. kir. államvasutak igazgatósága fenntartja magának azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közt minden megszorítás nélkül szabadon választhasson, vagy hogy a munkát az ajánlattevők közt a legcélszerűbbnek mutatkozó módon megosztassa. A nyertes ajánlattevővel külön szerződés fog kötöttni, mely a zágrábi műhelynek megnyitása napjától lép hatályba.

Budapest, 1894. augusztus hó 7-én.

A m. k. államvasutak igazgatósága.

15187/1894.

3-3

Hirdetés.

A nagyméltóságú földművelésügyi m. kir. miniszteriumnak 39102/II. 894. sz. a. kelt rendelete nyomán az érdekeltek figyelmeztetése czéljából ezennel közhírré teszük, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter intézkedése folytán a hazai vasutak a folyó évi október hóban Bécsben tartandó nemzetközi ménszemplére teherárúkerült szállítandó ménék után az általános díj-szabási határozmányok (I. rész) 153. lapján a kiállítási állatokra nézve megállapított kedvezményt, az ugyanezen alkalomból gyorsárúként szállítandó ménék után pedig a kedvezményes teherárú díjtételeket 50% felemelve fogják alkalmazni.

A szóban lévő ménszállítványokat illetőleg az osztrák területen fekvő vasuti vonalokon és ugyanezen kedvezmények nyereendnek alkalmazást.

A kedvezmények számszerű mértéke és alkalmazásának módzatai bármely vasuti állomáson megtekinthetők.

Arad, 1894. évi július hó 28-án.

A városi tanács.

Pécskai járás főszolgabirájától.

2470/1894.

792. 2-3.

Pályázati hirdetmény.

A lemondás folytán üresedésbe jött kisperegi körorvosi állásra, melyhez Kis-Pereg és Német-Pereg községek tartoznak, pályázat nyitattik és választási határidőül f. évi október hó 4-ik napjának délelőtti 10 órája Kis-Pereg községhezához kitűzetik.

A körorvos javadalmazása: évi fizetés 600 frt, nappali látogatásért 25 kr, éjjeli látogatásért 1 frt, székelyen a halottkémlésért 20 kr. A körorvos folyamodás esetére kézi gyógyszer-tárt is tarthat.

A körorvos a körhöz tartozó Német-Pereg községben hetenként kétszer tartozik megjelenni, hova az illető község által díj nélkül szállítatik.

Pályázni kívánók az 1883. évi I. t.-cz. 9. §-ában előírt minősítést igazoló okmányaikkal felszerelt kérvényüket folyó évi október hó 3-ik napjának d. u. 5 órájáig aláírt főszolgabirohoz beadhatják.

Pécska, 1894. évi szeptember hó 7-én.

Vásárhelyi főszolgabiró.

1969/1894. pm.

3-3.

Pályázati hirdetmény.

Az Arad sz. kir. város kezelése alatt álló Hertschka Mór ösztöndíj-alapítványból az aradi polgári iskola tanulóira nézve egy hely betöltendő lévén, arra ezennel pályázat nyitattik.

A pályázónak igazolni kell:

- hogy az aradvárosi polgári iskolában tanul,
- hogy a tantárgyaknak legalább feléből a legjobb, másik feléből pedig a legjobbat követő osztályzattal bír,
- hogy aradvárosi vagy aradmegyei lakos fia.

Ezen feltételek mellett elsőbbséggel bírnak

- a szegénységüket hatósági bizonyítvánnyal igazoló aradvárosi szülőtlén árvák,
- az aradvárosi szegény özvegyek fiai,
- az aradmegyei szegény szülőtlén árvák,
- ezen vármegyei szegény özvegyek fiai,
- az aradvárosi szegény tanulók.

Ha családi viszonyaira nézve az 1-5. pontok szerint minősített pályázó nem jelentkeznék, a többi pályázó közül a legkitünőbb tanulónak fog az ösztöndíj vagyon és vallásra való tekintet nélkül adományoztatni.

Az ösztöndíj 10,000 frt tőke kamatainak egy hatodából áll, a mely 1894. évi szeptember hó 1-től kezdődőleg, mindenkor a tanév befejezte után fizetetik ki.

A pályázati kérvények Arad sz. kir. város polgármesterénél 1894. évi szeptember hó 31-ik napjáig nyújtandók be.

Arad, 1894. évi szeptember hó 10.

Salacz Gyula
kir. tanácsos, polgármester.

Figyelmeztetés.

A cs. és k. 7. hadtest és a m. k. honvéd csapatok részére való, 1895. évi kenyér és zab bérlet-szerű beszállítása iránt f. évi szeptember 3-án történt nyilvános hirdetményre a cs. és k. 7. hadtest intendánsága az érdekelteket ezennel figyelmezteti.

M. kir. államvasutak.

88553/94.

2-3

Pályázati hirdetmény.

Az alólírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak részére a jövő 1895. évben vagy esetleg 1897. év végéig a következő csoportokban sorozott anyagokból felmerülő tényleges szükségletnek szállítását biztosítani kívánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet:

- agyagárúk és olvasztó tégelyekre,
- tisztogató és fényező rongyokra,
- fémnemű anyagok és löretyűkre,
- fémről kidolgozott kocsialkatrészekre,
- acél és vasnemű anyagokra,
- Martin acél öntetű és kovácsolt vasalkatrészekre,
- falemezekre és esztergályos iparozikkekre,
- festékek, mázok és vegyiszerekre,
- kelmék, rövidárúk és szőnyegekre,
- vizállást mutató üvegekre,
- üvegárúkra,
- durrantyúkra.

A kiírás tárgyát képező egyes cikkekeltöltött jegyzékek, melyek egyszersmind ajánlati mintakul szolgálnak, valamint a szállítókra vonatkozó részletes módzatok valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál és a magy. kir. államvasutak üzletvezetőségéinél megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag- és leltár-beszerzési (A. V.) szakosztályánál (Budapest, Andrassy-ut 73. sz. II. emelet 54. ajtó szám) ingyen kaphatók.

A szabályszerűen kiállított, ivenként 50 kros magy. kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb folyó évi szeptember hó 15-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag- és leltár-beszerzési szakosztályában átadandók, illetőleg posta útján oda küldendők és a boríték ezen kulczimmal látandó el: »Ajánlat 88553/94. számhoz.«

Később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és részletes módzatok bemutatása mellett állítatnak ki, nem vétetnek figyelembe.

Budapesten, 1894. év augusztus hóban.

Az igazgatóság.

10728. kh.

3-3.

Végzés.

Arad város területén egy gazdátlan kutya kóborolt, mely egy embert megmart s leüttetvén, a megejtett bonczolás alkalmával rajta a veszettség kór állapotot meg, a miért is az 1888. évi VII. t. cz. 68. §-a s a 40000/888. sz. a. kelt magas rendelet 188. §-a alapján a 9666/894. sz. a. elrendelt szájkosarazását vagy köve tartását a kutyaáknak további 40 napon, azaz 1894. évi augusztus hó 6-tól 1894. évi szeptember hó 16-ig meghosszabbítottam.

Erről a város közönséget tudomásvétel és alkalmazkodás végett azzal értesitem, hogy a kitett idő alatt szájkosár nélkül járó kutyák elfogatni s a gyeptéren megsemmisíteni fognak, míg a tulajdonos a hivatkozott törvény 154. §. i. pont alapján büntetett fog.

Arad, 1894. évi augusztus hó 6.

Sariot Domokos
főkapitány.

M. k. államvasutak. Üzletvezetőség Kolozsvártt.

22164/L. d.

1-3.

Pályázati hirdetmény.

(Rostált és rostálatlan kavics szállításának biztosítása iránt.)

A magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége az alant foglalt és 1895. évben szükséges rostált és rostálatlan kavicsmennyiségek s állítását biztosítani szándékozik.

Az osztálymérnökség, melynek vonalán a szállítandó kavics szükségeltetik: N.-várad-p. l. adány: 600 köbméter darabolt kavics. N.-várad-kissebes: 4200 kbm. darabolt kavics. Kolozsvár-kissebes: 4500 kbm. darabolt kavics. Kolozsvár-Gyéres: 2500 kbm. darabolt kavics. Kolozsvár-Gyéres-Torda: 2500 kbm. rostált kavics. Gyéres-Balászfalva: 4000 kbm. rostált kavics. Balászfalva-Dános: 6000 kbm. rostált kavics. Dános-Homorod: 5000 kbm. rostált kavics. Héjasfalva-Sz.-Udvarhely: 1500 kbm. bánya kavics. Homorod-Apáca: 3000 kbm. darabolt kavics. Apáca-Predeal: 3000 kbm. rostált kavics. Brassó-Háromszék és Brassó-Zernest: 4000 kbm. bánya kavics. Kocsárd-M.-Vásárhely: 3800 kbm. rostált kavics. M.-Vásárhely-Sz.-Régen: 1200 kbm. bánya kavics, 200 kbm. rostált kavics. Kis-Kapus-N.-Szeben: 2000 kbm. rostált kavics. N.-Szeben-felek-fogar.: 3000 kbm. bánya kavics. M.-Ludas-Budatelke: 3500 kbm. bánya kavics, 300 kbm. rostált kavics. Budatelke-S.-Mogyoros: 1500 bánya kavics, 200 kbm. rostált kavics. Összesen: 14700 kbm. bánya kavics, 27000 kbm. rostált kavics, 14800 kbm. darabolt kavics.

Együttal biztosítani kívánja az ez. n. vonalrészek 1896. és 1897. években felmerülő kavics-szükségletét is, mely kavicsmennyiség azonban a fönnebb foglalt mennyiségeknél 100%-al nagyobb, vagy 20%-al kisebb lehet és a melynek mennyisége a kötendő szerződés értelmében szállítónak mindig az előző év augusztus hó végéig fog tudomására adatni.

A hirdetmény magában foglalja a biztosítandó mennyiségeket és azon vonalrészeket, melyeken azok szükségeltetni fognak.

A szállítás a magy. kir. államvasutaknál érvényben lévő és 1891. évi 129381. szám alatt kelt általános szállítási feltételek alapján eszközölkendő.

A különleges szállítási feltételek a következők:

A kavics a pályatest vagy a bánya vágánya mellett szabványos alakokban rakva átadandó, megjegyezvén, hogy a mennyiben a kavics a vasuti intézet területén nem helyezhető el, szállító az utolsó szerződési évre következő június hó végéig a lerakási hely ingyenes használatát a vasutnak biztosítani tartozik.

A minden évre biztosított, illetőleg megrendelt kavicsmennyiség $\frac{3}{4}$ -ad része az előző év végéig, de legkésőbb az illető évi március hó végéig, $\frac{1}{2}$ -ad része pedig április és május hónapban egyenlő havi részletekben átadandó.

Ajánlati minták gyanánt az üzletvezetőség által elkészített ívek használandók, mely minták, valamint a pályázati feltételek is a kolozsvári üzletvezetőség (Kolozsvártt, Trencsén-tér, Emke palota I. emelet 18. ajtó) anyagbeszerzési osztályánál díjmentesen megszerezhetők.

Különösen figyelmeztetjük az ajánlókat, hogy az ajánlati mintában a beszállítási helyek pontosan megnevezendők, illetőleg kijelölendő, mely állomások és szelvények közt kívánják a szállítást eszközölni. A »Szóval« jelzett rovatában az ajánlati egységár betűkkel is kitüntetendő.

Az üzletvezetőségnek jogában áll az 1895. év részére a fennebb kitüntetett mennyiségeket 20%-al lejjebíteni vagy 50%-al felemelni és szállító tartozik ezen pótmegrendeléseket az ajánlati árakon és feltételek mellett beszállítani.

Az ajánlatok az 50 kros bélyeggel és a rendes címmezésen kívül még ezen külczimmal: »Ajánlat 22164/94 számhoz, kavicsszállítás iránt« ellátva 1894. évi szeptember hó 15-én déli 12 óráig hivatalunkba beadandók vagy posta útján beküldendők.

Bánatpénzképen az ajánlott mennyiség értékének 5%-a készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban 1894. évi szeptember hó 14-én déli 12 óráig a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénztárána letendő.

Az ajánlatban a megtörtént letétel megemlítendő, az arról nyert elismervény azonban nem csatolandó az ajánlathoz.

Az ajánlatot az egész kiírt mennyiségre vagy annak tetszés szerinti részletére lehet tenni. Kolozsvár, 1894. augusztus hó 13-án.

Az üzletvezetőség.

824 | 894. gazd. sz.

8-3

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város által 1895-ben szükséges lámpa-olajnak és stearin gyertyának szállítása iránt folyó év szeptember hó 17-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ára 1 kilogramm legjobb minőségű lámpa-olajnak 41 kr, 1 kgr. I. rendű gyertyának (500 grammos csomagokban) 73 kr.

Bánompénztől letendő 50 forint készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1894. évi szeptember hó 8-án tartott üléséből.

Kiadta:

Lócs Rezső,
aljegyző.

M. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Miskolczon.

24988/III. szám.

3-3.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak miskolczi műhelyének bővítéséhez szükséges mintegy 70000.0 m³ földfeltöltés elbállítására ezennel nyilvános versenytergyalást hirdetünk.

A végzendő földmunkák terve, az egységárjegyzék, a szerződési és ajánlati minta, ugyszintén a pályázati feltételek a miskolczi üzletvezetőség pályafentartási és építési osztályában (Szemere-utca 29. sz. I. emelet) a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A munkára teendő ajánlatok legkésőbb 1894. évi szeptember hó 14-én déli 12 óráig alulírott üzletvezetőség I. osztályánál nyújtandók be.

Az ajánlat 50 kros, a hozzá tartozó mellékletek pedig ívenként 15 kros bélyeggel ellátva, lepecsételve és a borítékban a következő felirattal ellátva nyújtandó be: »Ajánlat a miskolczi műhely bővítéséhez szükséges földmunkára.«

Az ajánlatok benyújtását megelőző napon, azaz 1894. évi szeptember hó 13-án déli 12 óráig 1200 ft azaz egyezerkettőszáz o. é. forint bánatpénz teendő le a miskolczi üzletvezetőség gyűjtőpénztárána, készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban.

Az értékpapírok a budapesti tőzsdén legutóbb jegyzett árfolyam 90%-ával számíttatnak, de névértéken felül számításba nem vétetnek. Csak ideje korán beérkezett írásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául.

A beérkező ajánlatok el, vagy el nem fogadása iránt a miskolczi üzletvezetőség fenntartja magának a szabadbírói jogot.

Miskolcz, 1894. szeptember hó 5-én.

Az üzletvezetőség.

828-894. gazd. sz.

8-3

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város részére 1895-ben szükséges fertőtlenítő szerekeknek szállítása iránt f. évi szeptember hó 17-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár az árjegyzék szerint.

Bánompénztől letendő 50 forint készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1894. évi szeptember hó 3-án tartott üléséből.

Kiadta:

Lócs Rezső,
aljegyző.

Utolsóelőtti Lembergi
hét kiállítási

Sorsjegyek à 1 frt.

Főnyeremény 60.000 forint.

Kaphatók: ARADON az „Aradi ipar- és népbank”-nál és Wallfisch Armin pénzváltó-üzletében.

781. 6-17.